

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Leto XXIX. - Štev. 8

TRST - 30. septembra 1977

150 lir

Okrepimo budnost
in nepopustljivost
v zaščiti demokratičnih
vrednot, ki so sklile
iz krvi padlih borcev
za svobodo!

Trstu je treba zagotoviti tako politično vodstvo, ki ne bo stalno izpostavljeno izsiljevanju reakcije in šovinistov

Vsa kaže, da bodo novembra upravne volitve v Trstu in nekaterih drugih italijanskih mestih. Čeprav se širijo govore o možnosti odložitve teh volitev se komunisti nanje resno pripravljamo, ker se zavedamo, kolikšna je njihova važnost: za Trst in za politična razmerja v državi nasploh.

Zadnjič smo v Trstu volili jeseni 1972, ko je val premika glasov proti centru in na desnico dosegel višek. Ne pozabimo, da Trst ni poznal (vsaj kar se političnih odnosov v tržaškem občinskem svetu tiče) ne 15. junija 1975, niti 20. junija 1976 in torej ni občutil globokega premika teh volilnih opredelitev. Zaradi tega preprostega dejstva so se politični odnosi v Trstu spreminjali počasneje, zaviralne sile so bile močnejše, vpliv naše politike bolj zapleten in protisloven. In vendar ne prihajamo pred volilce praznih rok.

V teh letih je v Trstu dokončno propadla utvara leve sredine, ki je na zadnjih upravnih volitvah izšla kolikor toliko utrjena. Odnosi med krščansko demokracijo, socialisti, socialdemokrati, republikanci in Slovensko skupnostjo so se po sili razmer skrhalo, znotraj teh strank so se pojavile nove težnje in klice nove politike. KD se je trmasto oklepala starih shem in v prvi vrsti "antikomunistične diskriminacije". Tako smo, tudi zaradi razkroja, ki je v času sklepanja osimskih sporazumov in pred tem zaradi nekaterih upravnih škandalov, v zadnjih letih šli iz krize v krizo, od "preverjanja" do "preverjanja". KD je trmasto odklanjala kakršnokoli sodelovanje ljudskih sil in s tem zapravljala ogromno časa za prazen nič. Rezultat tega zapravljanja je upravni razkroj, odsotnost določenih storitev in splošna zamuda pri reševanju ključnih vprašanj našega mesta.

Po 15. juniju 1975 je v Trstu nastala nova stvarnost, ki jo je simbolizirala napredna, levičarska pokrajinska uprava. Pod vplivom te stvarnosti, neglede na njeno šibkost, je tudi upravna dejavnost v občini rahlo oživel. Tako nam je uspelo

organizirati pokrajinsko gospodarsko konferenco, ki je opredelila osnovne smernice tržaškega razvoja in pokopala načrte krščanske demokracije. Pomislimo samo, da je v teh letih pod našim pritiskom splahnela zločesta perspektiva "petrolejske luke" za Trst, katero naj bi spremljala politika krepitve "terciarnih dejavnosti". Z osimskim sporazumom se gospodarske perspektive ponovno približujejo težnjam, ki jih je celo desetletje zagovarjalo delavsko gibanje, od zaprtja ladjedelnic leta 1966 dalje.

Med pozitivne rezultate našega pritiska in sposobnosti, da tudi iz opozicije vplivamo na temeljne odločitve, velja vsekakor prišteti spremembo načrta gradnje "hitrih cest", ki bi v izvirnem osnutku globoko prizadele pomembne ljudske četrti med Katarino in Magdaleno. Po sedmih letih zamude je tržaski občinski svet sprejel prvi osnutek urbanistične ureditve Krasa, ki ni zadovoljiv za vse, vendar pomeni prvi korak na poti reševanja težkega problema, ki je negativno vplival na de-

(Nadajevanje na 7. strani)

Delegacija CK ZK Slovenije na obisku pri deželnem komiteju KPI

Srečanje na sedežu tržaške federacije KPI

Na povabilo deželnega komiteja KPI je prišla na uradni in prijateljski obisk v našo deželo delegacija CK ZK Slovenije, ki jo je vodil predsednik CK France Popit in v kateri sta bila še sekretar MS ZK Nova Gorica Miha Ravnik in sekretar komisije za stike z drugimi KP pri predsedstvu CK ZKS Ida Zajc.

Na prvem srečanju, ki je bilo na sedežu tržaške federacije KPI, sta načelnika delegacij, sekretar deželnega komiteja KPI Antonino Cuffaro in predsednik CK ZKS France Popit obravnavala bistvena vprašanja, ki so v zvezi tudi s tesnim sodelovanjem med KPI in ZKJ.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Važna seja vodilnih organov tržaške federacije KPI

Priprave na občinske volitve v Trstu

Federalni komite in federalna kontrolna komisija KPI v Trstu sta prejšnji teden razpravljala o problemih, ki so v zvezi s prihodnjimi upravnimi volitvami. Uvodno poročilo je podal sekretar federacije tov. Rossetti, zaključke pa je povzel član osrednjega vodstva KPI tov. Armando Cossutta. V razpravi so sodelovali številni člani federalnega komiteja in federalne kontrolne komisije. S to sejo se je dejansko začela predvolilna kampanja v Trstu.

Problematika Trsta odnosno tržaške občinske uprave je zapletena zaradi česar bo tudi tematika, ki bo na dnevnem redu v predvolilni bitki, v mnogočem drugačna od prejšnjih volitev. Potagniti bo treba obračun o učinkovitosti (in neučinkovitosti) dogovora, ki je bil dosežen med krajevnimi političnimi silami ustavnega loka. Pravimo neučinkovitosti, saj smo ves čas pogrešali politično voljo tržaškega občinskega odbora pri izvajanju sklepov, ki so bili svojčas sprejeti v okviru dogovora strank ustavnega loka.

V ospredju predvolilne bitke pa bo tudi problem uresničevanja določil osimske pogodbe. Iz vsega tega sledi, da bodo imele prihodnje občinske volitve v Trstu izrazito politični značaj. In prav zato je potrebno, da se jasno prikaže, kaj vse je komunistična partija v zadnjem obdobju izsilila tako na ekonomskem kot na socialnem in političnem področju in da se istočasno opozori tudi na zakasnitve, pomanjkanja, na odpor v vrstah krščanske demokracije in nekaterih drugih političnih skupin.

Ko je na že omenjeni seji tov. Rossetti govoril o aktualni tržaški stvarnosti, je med drugim pripomnil, da so mnogi ljudje spoznali značaj določenih manevrov, ki težijo za tem, da bi blokirali uresničevanje osimskih dogovorov, in da bi spremenili občinske volitve v neke vrste referendum o osimski pogodbi ter se tako izognili dejanskim problemom Trsta in njegove občinske uprave.

Uresničevanje določil osimske pogodbe, previdnost, ki je potrebna pri uresničevanju teh določil, skrb, da ne bi prišlo do ekoloških sprememb na kraški planoti, bodo prav gotovo imeli določeno težo pri opredeljevanju volivcev. KPI je pripravljena jasno odgovoriti na vsa vprašanja, ki jih postavljajo občani. Toda občani hočejo izvedeti tudi to, kaj predlagajo ostale politične sile tako glede obrambe ekonomije, kakor glede vprašanja gradnje ljudskih stanovanj, socialnih storitev, šolstva ipd.

Kaj menijo o vsem tem nekatere nove politične skupine, ki se bodo predstavile na volitvah? Kaj o vsem tem menijo radikalcini skupine, ki se, kot pravijo, prištevajo k levici? Ekologija je sicer važna, toda v sedanjem trenutku gre predvsem zato, da se izvoli nov občinski svet, iz katerega bo izšla občinska uprava, ki naj upravlja mesto v novem petletnem mandatu. Nova uprava bo poklicana, da sprejme pomembne izbire. Tako na po-

dročju urbanistike kot na področju socialnih storitev, ki so velikega pomena za Trst. Zato je nujno, da pride do razjasnitve dvoumnih stališč nekaterih novih političnih formacij.

Že sedaj se zdi potrebno poudariti, da pglavitna odgovornost za obstoječo stvarnost v Trstu pada na krščansko demokracijo. Od te stranke je treba odločno zahtevati jasen obračun.

Kakšen bo politični predlog komunistov? V zvezi s tem vprašanjem je sekretar Rossetti dejal, da moramo predvsem računati na zaupanje, da so možne določene spremembe in da se v tem pogledu že nekaj giblje tudi v našem mestu. Ni rečeno, da mora krščanska demokracija še naprej delati, kar se ji zljubi; ni rečeno, da mora ostati vedno izraz političnega vodstva v Trstu. Enotna levičarska uprava na pokrajini, četudi je pogojena na določene termine, dokazuje, da so možne tudi drugačne rešitve. Naš odgovor je torej tak, ki nas je privedel k upravljanju vseh krajevnih uprav na Tržaškem (razen v mestni občini), to je predlog širokih sporazumov predvsem s tovariši socialisti pa tudi z drugimi političnimi silami in celo s krščansko demokracijo. Probleme Trsta je namreč možno reševati samo v okviru notnih dogovorov.

Mi komunisti se z vso vedrostjo lahko predstavimo na volitvah, saj se nimamo ničesar sramovati; lahko se predstavimo s pozitivnim obračunom kjer smo v upravi, pa tudi kjer vodimo odgovorno opozicijo, npr. v tržaški občini, kjer smo čut odgovornosti dokazali tudi s tem, da smo se vzdžali pri glasovanju o proračunu ter tako odvrnili nevarnost komisarske uprave.

Medtem ko je, zlasti v zadnjih letih, prišlo v raznih političnih strankah v Trstu do občutnih trenj in sporov, mi komunisti lahko s ponosom potrdimo, da je naša partija, še bolj kot v preteklosti, kompaktna, združena, da je torej po popolnoma zdrava. Naša partija ni igrala dvojne igre, imela je pogum, da se je odločno izkazala tudi v debatah o silno občutljivih in zahtevnih problemih (kot npr. o prosti coni na Krasu) in to že tedaj, ko je bila polemila na višku. To smo lahko storili prav zaradi resnosti in enotnosti partije.

Ko je na skupni seji federalnega komiteja in federalne kontrolne komisije KPI govoril tov. Cossutta, član vsedržavnega vodstva partije, je med drugim dejal:

— Potrebno je, da razmišljamo o rezultatih, ki smo jih dosegli v letošnjih bojih za zajezitev inflacije, da široke množice državljanov, ki imajo stalne določene dohodke zlasti še ekonomsko šibkejši državljani, spoznajo, kako je prav po zaslugi politike sporazumevanja in čuta odgovornosti, ki jo je nakazala KPI, bilo mogoče doseči neobhodno potreben uspeh v interesu delavskega razreda. Gotovo je, da to, kar je bilo doseženo, ne zadostuje za izhod iz krize. Odstraniti je

treba vzroke naraščajoče nezaposlenosti, preprečiti propad Juga. Te cilje bo treba doseči.

Druge stranke vprašujemo, kakšne protipredloge imajo. Krščanska demokracija skuša menjati svoj govor, skuša se opravičevati pred volivci zaradi odnosov s komunistično partijo, trdeč, da sporazum velja za omejeno dobo. Ta stranka se spušča v ideološke razprave namesto, da bi razpravljala o konkretnih obveznostih. Na ta način zavlačuje tudi rešitev problemov in jih zaostruje, ne da bi upoštevala dejstva, da po 20. juniju zavest o nujnosti pozitivnega odnosa s komunistično partijo, da izhod iz krize brez sodelovanja komunistov ni mogoč.

Te splošne teme bodo prisotne tudi na volitvah v Trstu. Gre za konfrontacijo med tistimi, ki hočejo sporazum in tistimi, ki hočejo spopad.

Tudi tržaška krščanska demokracija mora priti do spoznanja, da sama ne more več odločati in da ne more še naprej drugim vsiljevati svojih izbir; priti mora do spoznanja, da ji komunistična partija ni pripravljena nuditi opore.

Razvoj Trsta je možen. Osimski sporazum odpira nove možnosti razvoja.

Na predlog komunistov, ki je rezultat dolgega proučevanja, državljani lahko gledajo z zaupanjem.

Ravnanje demokristjanov v nasprotju z dogovori na državni in deželni ravni

V zvezi z imenovanjem predstavnikov v pokrajinskem nadzornem odboru in v skupščini zdravstvenega konzorcija za izvolitev predsednika in izvršnega odbora, je sekretar tržaške federacije KPI Rossetti dal izjavo, v kateri obsoja ravnanje krajevnih krščanske demokracije, ki je v nasprotju z vsedržavnimi in deželnimi dogovori med strankami ustavnega loka o uvajanju novih kriterijev pri imenovanju upraviteljev javnih ustanov, osnovanih ne le na strankarski pripadnosti, ampak na resnosti, moralnosti in sposobnosti kandidatov.

Komunisti so na nedavni seji tržaškega pokrajinskega sveta predlagali da bi v nadzorni odbor imenovali po enega predstavnika za vsako stranko, da bi bilo v njem čim širše predstavništvo, toda temu so se demokristjani uprli. Pokrajina je tudi imenovala v razne ustanove neč nestranskih kandidatov, zato je nesmiseln poskus demokristjanov, da prikazujejo izid glasovanja pri zdravstvenem konzorciju kot maščevanje za izvolitev nadzornega odbora. KPI bo zato ponovno zahtevala sklicanje tržaškega občinskega sveta, kjer naj demokristjani povejo, ali v Trstu ne veljajo merila, dogovorjena na vsedržavni in deželni ravni.

Oskrunjena spomenika pri Bazovici in Opčinah - podlo početje fašistov

Mogočna protestna manifestacija

Oblasti naj izsledijo in kaznujejo atentatorje!

Fašistična roka je oskrnila dva spomenika, ki sta draga slehernemu demokratu: spomenik mučenikom Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču na bazovski planoti in spomenik talcem pri openskem strelišču. Ta vest je močno razburila duhove in pretresla vsakogar, ki gleda na protifašistično odporništvo in na osvobodilni boj, kot na veliki ideal. To je potrdil tudi takojšen in povsem spontan odgovor, ki so ga dali naši ljudje, ne glede na narodno pripadnost ali politično opredelitev.

Podlemlu dejanju fašistov prav gotovo ne kaže pripisovati "junaškega podviga". Sredi hladne in deževne noči so fašisti nemoteno opravili nalogo, ki jim je bila mogoče naročena in tudi plačana. Pri tem so bili toliko bolj sigurni, saj so številni izgredi in provokacije, ki se ponavljajo v Trstu in okolici ostali nekaznovani, saj izjavam raznih predstavnikov oblasti niso sledila konkretna dejanja.

In vendar menimo, da ne bi bilo kdo ve kako težko odkriti tako izvrševalce provokacij kakor tudi tiste, ki jih naročajo in podpirajo. Toda za to je seveda potrebna dobra volja, potreben je seveda tudi določen politični posluš, ki pa ga, žal, doslej nismo zaznali v nekaterih merodajnih krogih. In tako se dogaja, da se po provokaciji ali izgredih nekaj časa govori nato pa utihne.

Že večkrat je prišlo do napadov sredi mesta. Tudi do fizičnih napadov. Mnogokrat je prišlo do atentatov proti sedežem demokratičnih organizacij in do poskusov ustrahovanja. Številni slovenski napisi, tudi dvojezični smerokazi na podeželju so bili pomazani. Po okoliških vaseh se občasno pojavijo žaljivi napisi in celo grozilna gesla. Zlasti na Opčinah je teh napisov na pretek iz česar bi lahko slepali, da mazači ne živijo daleč stran.

In tu se postavlja vprašanje: do kdaj se bo vse to nadaljevalo?

Vse to nas vendar na nekaj opozarja: narekuje vsem iskrenim demokratom, protifašistom, da okrepimo budnost in tudi aktivnost!

Protestna manifestacija ob oskrnjenem spomeniku na bazovski planoti

Demokratična javnost je odločno obsodila ponovno oskrumbo spomenika Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču, ki so jih fašisti ustrelili leta 1930 na bazovski planoti, in spomenik talcem, ki so jih ustrelili nacisti leta 1944 pri openskem strelišču. Na pobudo krajevnih organizacij Bazovice in Opčin, stalnega odbora za proslavo bazoviških junakov in pokrajinskih organizacij zveze partizanov, zveze bivših političnih preganjancev in deportirancev je bila preteklo soboto popoldne na nekdanjem strelišču pri Bazovici, ob oskrnjenem spomeniku, protestna manifestacija, katere se je udeležila velika množica s Tržaškega in Goriškega. Omembe vredno je še zlasti dejstvo, da je bila na tej manifestaciji krepko zastopana mladina, ki se udejstvuje v športnih in drugih organizacijah, neumorni Tržaški partizanski pevski zbor, ki ga vodi tovariš Oskar Kjuder pa je temu izrednemu shodu dal še poseben poudarek.

— Z uporno pesmijo, ki nas druži v simbolu svobode, smo se zbrali na tem mestu v neprizanesliv opomin kot v preteklosti. Ob razdrobljenih ploščah, ob skrumilskem razdejanju naših najsvetlejših obeležij, enoglasno zveni v odgovor mogočni klic: smrt fašizmu — svoboda narodu.

Kot izraz vse demokratične javnosti, vseh strank in organizacij, ki se sličejo na svetle ideale osvobodilnega boja, s pristopom najpristnejših komponent družbenega življenja, na kraju, kjer se stekajo različni narodnostni svetovi, kjer se začenjajo razpletati plemeniti nagibi helsinške konference in se urejajo odnosi med Italijo in Jugoslavijo, hoče biti današnja svečanost najvernejši pokazatelj stremiljenj in volje za odločen korak v smeri reševanja težkih vprašanj, zavedajočih sedanji zgodovinski trenutek v državi in še posebej slovensko narodnostno skupnost.

S temi besedami je Filibert Benedetič, predsednik odbora za proslavo bazoviških žrtev, odprl mogočno protestno manifestacijo, za njim pa sta spregovorila še: Darko Metlika, kot predstavnik bazovskih demokratičnih organizacij in Rudi Vremec kot predstavnik openskih demokratičnih organizacij. Darko Metlika, kot predstavnik bazovskih demokratičnih organizacij in Rudi Vremec, Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču, to je simbol Slovencev, simbol protifašističnega boja, tako danes kot pred 50 leti. Z brutalno akcijo, ki so jo izvedli fašisti, niso samo skrunili spomenik, z njo so hoteli ustvariti napetost in rušiti sožitje med tu živečima narodoma. Vendar pa same neizpodbitne ugotovitve ne zadoščajo, treba je dejanj.

Učenci openskih šol polagajo šopke cvetja pred spomenik pri openskem strelišču

Na protestni manifestaciji je sodeloval tudi Tržaški partizanski pevski zbor

Rudi Vremec pa je med drugim poudaril: — Naše orgorčenje nad podlim dejanjem fašistične golazni zahteva, da oblasti izsledijo in kaznujejo krivce in da sprejmejo vse potrebne ukrepe, da se podobna podla dejanja ne bodo več ponovila. To pa bo odvisno tudi od naše budnosti in najširše enotnosti slovenskih in italijanskih naprednih sil.

Glavna govornika na protestni manifestaciji sta bila Arturo Calabria, predsednik pokrajinskega odbora partizanske zveze ANPI-VZPI, in Dušan Košuta, tajnik istega odbora.

Arturo Calabria je podal širok prikaz sedanje politične stvarnosti v Italiji in nakazal naloge, ki se neodložljivo postavljajo pred vse demokratične politične in družbene sile. Poudaril je, da se napadi na demokratične ustanove in na posameznike, tako kot rušenje spomenikov protifašističnega odporništva in osvobodilnega boja, uvrščajo v širši plan črnega prevratništva in zarote.

Podla dejanja fašistov, provokacije, ki jih počenjajo, napadi na demokratične ustanove in tudi na posameznike imajo tu pri nas namen zaustaviti napredovanje demokracije, poživiti nacionalistične strasti, onemogočiti mirno sožitje in sodelovanje med narodi. Toda mi tu v Bazovici poudarjamo, tako je govornik podčrtal, isto kot v drugih krajih Italije, da se kolo zgodovine ne more obrniti nazaj in niti ne zaustaviti.

S tega mesta, aktivnega protifašizma se dviga naša odločna zahteva, naj oblasti, končno, izsledijo krivce, tiste, ki so vandalska početja izvršili in tiste, ki so ta početja naročili. Ni časa za kolebanje, nujna je akcija. Zgodovina nas uči kam kolebanje ali prizanašanje lahko privede. Dogodki let 1919-1920 nas učijo. Tedaj so z več ali manj idkritim privoljenjem oblasti škvadristske tolpe začele svoj zločinski in pogubnosni pohod, ki je terjal težke, neprecenljive žrtve. To se ne sme več ponoviti!

Zgodovinska naloga delovnih ljudi, tako je dalje poudaril govornik, zgodovinska naloga protifašistov, ne glede na narodnost ali državljanstvo je, da se združeni postavijo odločno po robu črnemu prevratništvu, ki ima namen, zlasti na obmejnih področjih, postaviti v dvom tudi mirno sožitje in sodelovanje med

narodi in državami, ki je tudi s pogodbo, podpisano v Osimu, dobilo še večji zalet.

Mi protifašisti, partizani in demokrati, ki smo pozdravili sprejem osimske pogodbe, se bomo še naprej vsestransko zavzemali za krepitev odnosov sodelovanja med narodi, še naprej bomo nadaljevali politični boj tudi za sprejem zakona o globalni zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v naši deželi.

V nadaljevanju svojega govora je tovariš Calabria dejal, da kdor se izmika takojšnjemu odgovoru na podla dejanja kot so oskrunjanja naših spominskih obeležij, kdor se izmika akciji proti terorizmu, ni na pravem mestu. Danes ni čas, da bi samo ponavljali običajna protifašistična gesla, protifašizem je treba izražati odkrito in aktivno. Potrebne so množične akcije. Tudi zato izpred tega oskrunjenega spominskega obeležja poudarjamo poziv vladi, naj izpolni svojo dolžnost in nalogo hkrati pa ponovno potrjujemo, da bomo kot protifašisti in demokrati še naprej budni in da bomo, kot vselej, delovali za zaščito vrednot protifašističnega odporništva in osvobodilnega boja, za nadaljnjo krepitev demokracije.

Dušan Košuta je na začetku svojega govora ugotovil, tako kot predgovorniki, da smo ponovno priča ostudnim dejanjem črnih vandalov, ki niti mrtvim ne prizanašajo. Oskrunjajo naša spominska obeležja. To je vnaprej preračunana zločinska akcija. Poudaril je tudi, da so posegi pristojnih oblasti, da bi enkrat za vselej izkoreninile fašistični prevel, neustrezni. Poseči bi bilo treba korenito, brez omahovanj ali izgovorov, kajti oportunistem pomeni dejansko popuščanje.

— Oportunistem, tako je dalje poudaril govornik, se odraža tudi v pomislekih, ki jih določene politične sile imajo v odnosu do konkretnega reševanja vrašanj slovenske narodnostne skupnosti v naši deželi. Po eni strani z besedami odobravajo osimski sporazum in priznavajo potrebo, da se Slovcem dajo narodnostne pravice, po drugi strani pa ne store nič konkretnega za to, da bi se te pravice dejansko začele uresničevati.

Medtem, ko je predsednik vlade Andreotti sprejel predstavnike Slovcencev iz naše dežele in obljubil, da se bodo začela reševati vprašanja slovenske manjšine v Italiji, je deželni nadzorni odbor zavrnil

sklep napredne pokrajinske uprave glede uveljavljanja slovenskega jezika.

V nadaljevanju svojega govora je tovariš Košuta poudaril, da svečanost v počastitev spomina Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča in spomina talcev, ki so jih nacifašisti ustrelili na Opčinah, ne sme biti zgolj formalna, postati mora obveza, da bodo ideali protifašizma in osvobodilnega boja ostali živi v besedah in dejanjih. Duh osvobodilnega boja se mora prenašati tudi na mlada pokolenja.

Svoj govor je tov. Košuta zaključil s poudarkom, da podla fašistična dejanja, oskrunjanje spomenikov in podobna početja, ne bodo izpodkopala temeljev našega junaškega boja.

Zapis: MIRKO KAPELJ

Federalni komite tržaške federacije KPI je v posebnem tiskovnem sporočilu izrazil globoko ogorčenje zaradi oskrunitve spomenikov in zahteva naj pristojne oblasti enkrat za vselej preprečijo rovarjenje fašističnih škvadrstov.

Krajevne demokratične organizacije in ustanove v Bazovici so na skupnem sestanku, ki je bil v Bazoviškemu domu en dan po iskrunitvi spomenika sprejela naslednjo resolucijo:

— Predstavniki krajevnih organizacij v Bazovici z največjim ogorčenjem obsojamo nezaslišano dejstvo, da so običajni fašistični zlikovci že spet oskrunili s svojim podlim besom spomenik junakom Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču. Zaviti v temo so se prikradli v vas, kamor si ne upajo ob belem dnevu in s tem dobazali, da se zaman oglašajo s smetišča zgodovine v brezupnem poizkusu, da bi s svojim izizzvanjem škodovali mirnemu sožitju in demokratičnemu dozorevanju v naših krajih.

Spričo žalitve, ki nas je prizadela, pozivamo vse demokrate in protifašiste, da okrepijo svojo budnost in nepopustljivost v zaščiti demokratičnih vrednot, ki so vzklije iz krvi padlih borcev za svobodo.

Oblasti republike, ki je nastala v odporištvu, morajo končno seči po sicer znanih zlikovcih in tistih, ki jih pošiljajo in plačujejo, ker morajo biti ustrezno kaznovani, njihovi brlogi pa zaprti, kot vsa gnezda zločincev.

Podobne izjave odnosno resolucije so prišle tudi iz številnih demokratičnih organizacij in krajevnih ustanov.

Ko se je razširila vest, da je bil oskrunjen tudi spominski talcev na Opčinah, so se openske krajevne demokratične organizacije takoj sestale in odločno obsodile to podlo početje.

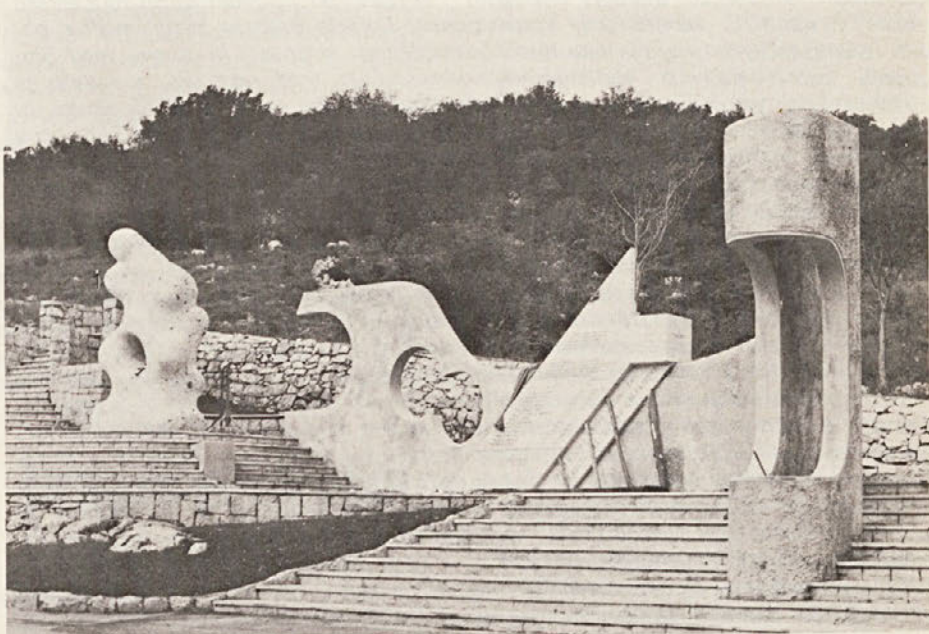
Senatorka tovarišica Jelka Gerbec je v zvezi s fašistično dejavnostjo na Tržaškem naslovila na notranjega ministra pismeno vprašanje, v katerem ugotavlja, da "smo bili v zadnjih mesecih priča številnim fašističnim izgredom, od katerih je zadnji v časovnem sosledju oskrunitev in poškodovanje spomenika štirim žrtvam, ki jih je fašistično posebno sodišče obsodilo leta 1930 na smrt". S tem v zvezi naša senatorka vprašuje ministra, kakšne ukrepe namerava sprejeti, da bi preprečil takšna dejanja, da bi okreplil varnost v našem mestu, ter za okrepitev varnosti in izsleditev in kaznovanje krivcev".

Uresničena je dolgoletna želja zavednih Doljanov

Mogočen spomenik padlim v NOB

Preteklo nedeljo so v Dolu pri Doberdolu odkrili spomenik domačinom, ki so padli v osvobodilnem boju ali umrli v nacističnih koncentracijskih taboriščih. Ob tej priložnosti je bila v tem kraju pomembna slovesnost, katere se je udeležila velika množica domačinov in okoličanov. Na slovesnosti so prišli tudi številni bivši partizanski borci in aktivisti iz drugih krajev goriške podrajinne, s Tržaškega, iz Furlanije in iz sosednjih krajev Slovenije. Prisotni so bili tudi predstavniki civilnih in vojaških oblasti, parlamentarci, številni župani, deželni in pokrajinski svetovalci, generalni konzul SFRJ v Trstu, predstavniki demokratičnih političnih strank, sindikalnih in kulturnih organizacij. Prisotna je bila tudi častna četa redne italijanske vojske. Na slovesnosti so sodelovali: mladina in moški pevski zbor Kras iz Dola – Poljan, Tržaški partizanski pevski zbor, člani Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta in godba milice iz Ljubljane. Govorili pa so: predsednik odbora za gradnjo spomenika Mirko Peric, doberdolski župan Andrej Jarc, predstavnik Zveze združenj borcev NOB Slovenije, Rado Pišot – Sokol, Mirko Pahor – Branko in poslanec Isacco Nahuom, predstavnik vsedržavnega vodstva ANPI. Verski obred je opravil jameljski župnik Srečko Rejc.

Mirko Peric se je najprej zahvalil vsem, ki so kakor koli pomagali uresničiti dolgoletno željo krajanov Dola in se oddolžiti spominu tistih, ki so padli v osvobodilnem boju. Med drugim je povedal, da je Dol s 300 prebivalci dal 44 partizanov, od katerih jih je 13 padlo, 8 domačinov so nacifašisti odpeljali v koncentracijska taborišča, odkoder se nekateri niso vrnili. Župan Jarc je najprej pohvalil prizadevanje domačinov za postavitev spomenika svojim dragim, nato pa je govoril o aktualnih problemih, obsodil skrunitev spominskih obeležij pri Bazovici in Opčinah, prevratniške poskuse potuhnjenih fašistov, pobeg nacističnega zločinca Kapplerja, teptanje pravic Slovencev na koroškem.

Rado Pišot – Sokol, ki je prinesel pozdrave borčevskih organizacij Slovenije, je izrazil tudi prepričanje, da bodo mlada pokolenja vedno čuvala pridobitve, ki so jih v teh krajih priborili slovenski in italijanski delovni ljudje.

Mirko Pahor – Branko, ki je v NOB deloval na področju Dola, je podal širok pregled dogodkov, ki so se med osvobodilno vojno odigrali na tamkajšnjem področju. Navedel je številne, tudi manj znane, dogodke, pomembne za zgodovino NOB. Med drugim je podčrtal, da so bili tamkajšnji domačini vselej predani idealom svobode, kar se je še posebej izkazalo tudi v najtežjih obdobjih osvobodilnega boja. Zatem je govornik obravnaval številna aktualna vprašanja ter opozoril na nevarnost, ki prihaja iz vrst prevratniških krogov. Govoril je tudi o sedanjem položaju Slovencev v Italiji ter med drugim poudaril, da bi morali Slovenci, že zaradi deleža, ki so ga dali v boju proti fašizmu, biti deležni večjega priznanja.

Tudi poslanec Nahuom je obširno obravnaval aktualna vprašanja in poleg njih seveda vprašanja boja za krepitev demokratične Italije.

Pobuda za postavitev partizanskega spomenika je izšla s strani bivših partizanskih borcev, včlanjenih v krajevni sekciji ANPI-VZPI in takoj zatem je stekla akcija za zbiranje prispevkov.

V odboru za postavitev partizanskega spomenika so bili tudi mlajši člani krajevnega prosvetnega društva Kras. Osnutek za spomenik je izdelal arhitekt Jože Cej iz Gorice. Onembe vredno je še dejstvo, da so domačini, poleg denarnih prispevkov, tudi prostovoljno delali. Skupno je bilo opravljenih 6.000 delovnih ur.

In še to je vredno zabeležiti: Prosvetno društvo Kras iz Dola in Poljan je izdalo posebno knjigo, z naslovom: Dol skozi boj do svobode. To ni običajna priložnostna brošura temveč knjiga, ki na 234 straneh obravnava ne le dogodke NOB temveč seže tudi v daljnjo preteklost. Lahko rečemo, da je ta knjiga dragocen prespevek za zgodovino Dola in njegove okolice pa tudi širšega območja. Knjigo je spisal Milan Pahor, v uredniškem odboru pa so bili: Viviana Berlot, Bernard Frandolič, Saviana Gergolet, Janko Heric, Angel Pahor, Milan Pahor in Jordan Vintintin.

Sedaj stoji v Dolu, ob glavni cesti, ki vodi iz Gorice v Trst, mogočen spomenik, izraz trajne hvaležnosti tistim, ki so darovali življenje za svobodo, svetlejšo prihodnost, za mir in bratstvo med narodi. Na tem spomeniku je vklesan napis, ki ga je sestavil pesnik Filibert Benedetič in se glasi:

Za svobodo – nikoli dovolj!
Naša pot gre skozi plamen,
naša smrt, kakor ta kamen,
vseposod čuva življenje,
prepričuje boj, zavest, trpljenje.

Zapis: M.K.

Nekaj misli o letošnji "Dragi"

Prve dni septembra je Društvo slovenskih izobražencev organiziralo tradicionalno "študijsko srečanje" pod geslom "Draga 77". Manifestacija katoliških izobražencev je prejšnja leta bila v ospredju ostrih polemik tudi zaradi zadržanja, ki ga je imela do stvarnosti v matični Sloveniji. Priznati moramo, da nas ne moti, če kdo razpravlja o političnih razmerah v matični domovini, tudi na kritičen način, vendar prav v imenu istega pluralizma, na katerega se organizatorji sklicujejo, ima vsak pravico, da o tamkaj izrečenih mnenjih pove svoje mnenje, tudi odklonilno. Če nam kdo zanika to pravico in nas zato psuje z "režimskostjo", tedaj dokazuje zgolj svojo ozkost in odsotnost pravega čuta odgovornosti. Končno mora vsak sprejeti odgovornost za svoja mnenja, ne pa javkati, če mu kdo v brk pove, da se z njim ne strinja in kaj meni o njegovem zadržanju. Kompleksi patološkega vitimizma so v takih primerih povsem odveč, posebno še za "odprto tribuno", kakršno bi radi katoliški izobraženci.

Moti nas dejstvo, da so organizatorji in udeleženci "Drage" izbrali nekakšno "enosmernost" v svojem soočanju s stvarnostjo. Ta enosmernost se kaže predvsem v obravnavanju abstraktnih tém, ki so daleč od dogajanja pri nas, od naših razmer, problemov in bojov. Če nekaj primanjkuje "Dragi" je predvsem odprtost do stvarnih problemov slovenske narodne skupnosti v Italiji, njenih težnjah po enotnosti v boju za svoje pravice in proti asimilaciji.

Povsem nerazumljivo nam je, kako si je "Draga" hote izbrala za pokrovitelja tistega deželnega odbornika Alfea Mizzaua, ki velja v deželnem svetu za enega izmed najbolj zagriženih demokrščanskih desničarjev, nosilca reakcionarnih težnjah v lastni stranki in znanega po svojem odklonilnem odnosu do zahtev slovenske manjšine. Mizzau (ne pozabimo) je človek, ki bi našo specifično rad utesnil v "parlate" (čeprav se sedaj izgovarja s slovarjem italijanskega jezika, da "parlata" pomeni isto kot "idioma"), bi nas rad popisal (znana so njegova pisma, ki so jih povečini vse občinske uprave ogorčeno zavrnilo) in je v deželnem odboru dosegel, da je v njem prevladalo odklonilno stališče do ustanovitve slovenskega šolskega okraja. Ponavadi so "Drago" pozdravljali, v imenu oblasti, predstavniki "moro-tejske" garniture, toda prav letos ne. Zakaj?

Vsekakor tudi to ni važno. Zanimivo je le, kakšno politično obeležje si je "Draga" dala letos, čeprav je razvoj diskusije na tem srečanju pokazal tudi, da obstaja v njenem okviru dokajšnja protislovja, ki niso bila razrešena in tudi ne bodo, vsaj dokler traja tak "sistem" obravnavanja problemov.

Naš zapis ni "kronika" srečanja, zato tudi ne bomo citirali tega al onega predavatelja podrobno. Zanima nas omeniti le nekatere osnovne teme. Brez dvoma sta bili v tem smislu zanimivi tezi radijskega

časnikarja Saše Martelanca in sodelavca "Zaliva" Vinka Ošlaka.

Prvi je, po liričnem opisu mučeniške smrti Lojzeta Bratuža, razvil misli o pomankanju strpnosti in sprave med Slovenci. Celo med razpravo, v katero je posegel deželni svetovalec SSK Štoka, ni nihče omenil dejstva, da smo Slovenci v Italiji takorekoč predčerašnjim bili skupaj pri Andreottiju, da smo podpisali skupne dokumente o temeljnih zahtevah, da sodelujemo v upravi slovenskega gledališča, da so naši odnosi na politični ravni v občinski upravah, v tržaški pokrajini in (zakaj ne?) v deželnem svetu korektni in prijateljski. Čemu torej abstraktno govorjenje o nekakšni nestrpnosti in sovraštvu, ki naj bi prevevalo odnose med pripadniki naše manjšine? Resnici na ljubo smo Slovenci v Italiji doživeli najhujše travme v medsebojnih odnosih po vojni pa še te rane so se kolikor toliko zacelile.

Toda Martelanc verjetno ni mislil na "te" odnose. Primeri, ki jih navaja, so tako ali drugače povezani z vojno. Sprava, ki jo zasleduje, zadeva torej vojskujoče na eni ali na drugi strani.

Je taka sprava možna? Iskreno si povejmo, da so se tudi na tem področju v medsebojnih človeških odnosih marsiktere rane zacelile, toda nihče nima pravice, da pod geslom "narodne sprave" terja rehabilitacijo zgodovinske izdaje.

Preteza krščanskega odpuščanja (kdo, komu?) je namreč le slaba krinka za poskus drugačnega obravnavanja dogodkov, ki tako ali drugače pogojujejo življenje pri nas (glej ubojanje fašizma) in v Evropi (primer Nemčije). Kdor predlaga tako, zgodovinsko uokvirjeno spravo z rehabilitacijo izdaje, kdor bi hotel, da bi se zgodovina drugače pisala in v imenu "slovenstva" opravičila dejanja sicer majhnega (za evropsko celino), obenem pa velikega (za slovenski narod) drobca hitlerjevske koalicije, mora imeti vsaj toliko poguma, da sam prvi dokaže, koliko mu gre za tako "spravo". Martelanc je imel lepo priložnost, a jo je zamudil.

Lahko bi predlagal udeležencem srečanja, naj nesejo šopek cvetja na grob Lojzeta Bratuža in na grobove njegovih fašističnih morilcev. Čemu naj bi rehabilitirali (v imenu sprave) Rupnika, ne pa njegovih nadrejenih, Hitlerja in Mussolinija? Ali ni tako razmišljanje srhljivo? V času, ko smo se zgražali zato, ker je krvik ardeatinskih jam Kappler lahko zbežal iz zaslužene ječe?

Pustimo to. Vinko Ošlak je v svojem predavanju v bistvu zagovarjal tezo, da se marksisti borijo za boljšo družbo, a jim ne bo uspelo, če njihovega dela ne bodo oplemenitili kristjani s svojo vizijo in duhovno žarečnostjo. Zato nekako zahteva možnost vključevanja kristjanov v ZK Jugoslavije, ker mu SZDL ne zadostuje.

Teza je brez dvoma zanimiva in kaže na stremeljenje dobronamernih kristjanov, ki bi se radi vključili v izgradnjo boljšega sveta v okviru socialističnih perspektiv.

Tembolj pa je zanimivo, kako so udele-

ženci "Drage" to tezo sprejeli. Ne gre nam za folkloro duhovnika, ki si je takoj zastavil vprašanje oblasti, niti za Borisa Pahorja, ki je izražal svojo skepso v zvezi z odprtostjo španskih komunistov. Zanimivo je to, da si ob teh tezah ni nihče zastavil vprašanja te perspektive v Italiji, ko je pa vendar na dnevnem redu takorekoč od jutra do mraka pod imenom zgodovinskega kompromisa, ki ga predlaga Komunistična partija Italije. Res, KPI sprejema v svoje vrste tudi vernike, ker ne postavlja drugih pogojev razen aktivnega sodelovanja pri uresničevanju njenega programa, ki temelji na nedogmatski interpretaciji marksizma-leninizma. Je pa prav tako res, da smo komunisti v Italiji za socializem, ki bi ga uresničili ob tesnem sodelovanju živih ljudskih gibanj, komunistov, socialistov in kristjanov.

Pri tem pa ne mislimo na "vključevanje kristjanov v KP", pač pa sodelovanje na enakopravni ravni različno organiziranih strank, v katerih so (povsod) tudi kristjani. Po koncilu ("Gaudium et spes") je izrazit, na teoretični ravni, razkroj katoliškega integralizma, ali če hočem, klerikalizma v političnem smislu. Uveljavlja se laično načelo opredeljevanja kristjanov na različna pota, čeprav v okviru širokega socialnega nauka cerkve.

Razumemo Ošlaka, ki ne živi pri nas, čudi pa nas, da se udeleženci "Drage" s temi problemi niso hoteli soočiti. Lahko zato posumimo, da so sprejeli Ošlakovo perspektivo ne iz prepričanja, pač pa zgolj zato, ker je namenjena matični Sloveniji.

Končno pa je tudi tako zadržanje pokazatelj določene miselnosti, ki odmiha izpred oči naše vsakdanje probleme (pa še koliko jih je) in teži zgolj na soočanje s stvarnostjo "onkraj meje". Že prav, vsi imamo pravico, da se tudi s to stvarnostjo soočamo, toda vprašati se moramo, ali ni interes naše narodnostne skupnosti, da si pribori enakopraven položaj v Italiji, družbeno dostojanstvo, obstoj, zaščito pred asimilacijo, razvoj na vseh področjih in torej da zaživi kot nov dejavnik zblíževanja narodov v naših krajih. Kajti samo taka skupnost lahko v celoti razvije svoje ustvarjalne energije, ki jih trenutno (pa brez zamere) nekateri katoliški izobraženci usmerjajo dokaj neučinkovito k ciljem, ki nam niso skupni.

STOJAN SPETIČ

Stalno slovensko gledališče v Trstu Kulturni dom
Franček Rudolf
KOŽA MEGLE igra v dveh dejanjih
Scena Drago Turina Kostumi Anja Dolencveva Glasba Mojmir Sepe Režija Jože Babič
V soboto, 1. oktobra ob 20. uri

Ivan Regent

Ob desetletnici njegove smrti

Dne 26. t.m. je minilo deset let od dneva, ko je umrl tovariš Ivan Regent. Čeprav spomin nanj ni zbledel in se nam zdi, kot da bi ga še pred kratkim srečali v našem uredništvu ali v eni izmed sekcij KPI na Tržaškem, menimo, da je umestno o njem ponovno spregovoriti in prikazati njegov življenjepis zlasti tistim bralcem in mlajšim pokolenjem, ki tega izrednega revolucionarja niso poznali.

Ivan Regent je bil rojen 24. januarja 1884 na Kontovelu pri Trstu. Delavskemu gibanju se je pridružil ko je bil še zelo mlad. To se je zgodilo ob veliki stavki tržaškega proletariata leta 1902. Kmalu zatem ga srečamo med glavnimi voditelji slovenske delavske stranke v Trstu. Leta 1914 je bil izvoljen za predsednika jugoslovanske socialno demokratske stranke v Trstu. Leta 1919 je bil delegat slovenskih in hrvatskih socialistov Julijske krajine in Istre na kongresu Socialistične stranke Italije v Bologni. Na kongresu je bil izvoljen v strankin centralni komite. Imenovan je bil tudi za glavnega urednika "Il Lavoratore". Leta 1920 je bil med ustanovitelji tržaškega "Dela". Leta 1921 je bil na kongresu v Livornu, kjer je bila ustanovljena KPI. Izvoljen je bil v njen centralni komite. Bil je tudi prvi tajnik pokrajinskega komiteja za slovenski del Primorske. Po njegovem prizadevanju je "Delo" postalo glasilo KPI. Leta 1927 se je zaradi fašizma moral umakniti iz Trsta. Odšel je v Ljubljano, kjer je nadaljeval svoje delo dokler ga ni takratni režim prisilil v novo emigracijo. Leta 1929 je bil kot funkcionar KPI v Parizu, eno leto kasneje pa je kot član tajništva mednarodne Rdeče pomoči odšel Moskovi, kjer je ostal do leta 1944. V Moskvi je vodil jugoslovansko sekcijo pri zavodu za proučevanje marksistične literature, predaval na komunistični univerzi narodnih manjšin zahoda, vodil slovenske radijske oddaje. Leta 1941 je bil izvoljen tudi v vodstvo Vseslovenskega komiteja. Leta 1945 se je vrnil v Trst, kjer je prevzel odgovorne naloge, toda že leto kasneje se je moral zaradi dvanajstdnevne stavke ponovno izseliti. Kasneje je bil izvoljen za člana CK Zveze komunistov Slovenije, za člana CK Zveze komunistov Jugoslavije, nekaj časa je bil tudi minister slovenske vlade in celo podpredsednik prezidijuma republike Slovenije.

Čeravno je bil Ivan Regent v pravem pomenu besede politični delavec, ga vendar v delavsko gibanje ni pritegnila politika. Sam je zapisal v svojih Spominih, da ga je v tržaški Delavski dom, prvo etapo njegovega zelo razgibanega in plodnega delovanja, pritegnila dramska amaterska dejavnost. Mlademu fantu so v takratnem delavskem krožku poverili režijo dramske skupine. Morda je prav tam spoznal kako potrebna je tudi prosvetna dejavnost v delavskih organizacijah. Iz prvih zarodkov amaterske dramske dejavnosti in delavske čitalnice se je razvila velika prosvetna organizacija, "Ljudski oder", ki je imela svoje po-

družnice razpredene po vsej Primorski.

Povsem točno je, kar je svojčas v zvezi z Regentovo dejavnostjo zapisal Jože Potrč: "Čeprav je Ivan Regent pri ustanovitvi KPI in pozneje imel zelo važne vloge, je vendar težišče njegovega dela in njegovih uspehov predvsem v dobi, ko je šlo delavsko gibanje v širino, kar je po oktobrski revoluciji koristilo nadaljnji poglobitvi teoretičnega znanja in hitrejšemu revolucioniranju delavskega razreda. Zelo prav ima Regent, ko pravi, da moramo poznati tudi tiste klice, iz katerih je zraslo sedanje tako veličastno socialistično in komunistično gibanje. Poznati moramo, seveda, spoštovati in ceniti vse napore, vsa iskanja, zbiranja sil in tudi vse drobno delo. Kako veliko delo je bilo potrebno za zorenje delavskega gibanja in za njegov nadaljnji razvoj in za rešitev težkih zgodovinskih nalog, si jih lahko predstavljamo le, če si predočimo zgodovino zadnjih šestdesetih let."

Delegacija CK ZKS v naši deželi

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tov. Cuffaro je izhajal iz številnih in utrjenih stikov med obema partijama ter iz prispevka, ki je bil ustvarjen v korist širših odnosov sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo. Podčrtal je vlogo deželne komiteja, kot izhaja iz deželne kongresa in linije KPI za čim večje neposredno sodelovanje ljudi pri odločanju in v tem okviru krepitve deželne ureditve.

Tov. Cuffaro je obsežneje govoril o italijanskem notranjem položaju in o šeststranskem sporazumu glede Andreottijeve vlade ter o delnem dogovoru demokratičnih strank tudi na deželni ravni.

Glede konkretnih vprašanj dežele se je zahvalil jugoslovanskim narodom za pomoč po potresu in nato podrobneje obravnaval razna vprašanja, ki izhajajo iz izvajanja osimskega sporazuma. Podčrtal je nujnost tesnejšega sodelovanja s prebivalstvom in da se je treba odločno upreti napadom desničarskih ter še vedno grozečih fašističnih sil.

Predsednik CK ZKS France Popit je prav tako izhajal iz demokratičnega značaja deželne ureditve KPI in naporov italijanskih komunistov, da se v okviru zgodovinskega kompromisa rešijo nekatera bistvena vprašanja gospodarskega ter socialnega razvoja.

Mi cenimo napore italijanskih komunistov za rešitev vseh vprašanj družbe in za demokratičen razvoj Italije, je podčrtal Popit, še zlasti pa cenimo napore za ureditev položaja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Pri tem je tov. Popit podčrtal nujnost, da se ta skupnost obravnava kot subjekt, ki je sestavni del naprednih sil Italije in kateri je treba omogočiti, da ustvari čim večjo enotnost.

V popoldanskih urah je delegacija ZK Slovenije odšla na obisk v dolinsko občino, kjer se je najprej sestala z občinskim odborom, nato pa je bilo srečanje s komunisti dolinske sekcije.

Medtem, ko je šel naš list v tisk, se je obisk delegacije iz Slovenije nadaljeval v Furlaniji in na Goriškem.

Trstu je treba zagotoviti novo vodstvo

(Nadaljevanje s 1. strani)

mografski razvoj in ne narodnostna razmerja na kraški planoti. Tržaški občinski svet bi se moral še sestati in razpravljati še o ugovorih k regulacijskemu načrtu. Če tega ne bo storil zaradi pomanjkanja časa bo naloga naših predstavnikov v urbanistični in drugih pristojnih komisijah, da bo izvolitve novega občinskega sveta zagovarjajo interese Kraševcev in njihovega razvoja.

V političnem odnosu do Slovencev se je tudi nekaj spremenilo. Večje razumevanje po ratifikaciji osimskega sporazuma in sklepu programskega dogovora med šestimi strankami v Rimu je omogočilo razgovor slovenske delegacije pri predsedniku vlade Andreottiju in stvarne obveze, ki odpirajo fazo dogovarjanja o globalnem zaščitnem zakonu za katerega se naša narod. skupnost bori že tri desetletja.

Pokrajinski svet v Trstu je medtem odobril sklep, ki je uvajal dvojezično poslovanje svojih organov. Žal ga je nadzorni organ zavrnil, toda naša bitka ni končana. Nadaljevala se bo s podvojeno silo.

Prav teh nekaj primerov nam dokazuje, kolikšno važnost bodo imele prihodnje volitve na upravno-političnem področju. Temu gre dodati še splošen politični okvir. V Trstu bodo stranke preverile tudi stopnjo zaupanja v proces sporazumevanja, ki je julija obrodil programski sporazum v Rimu in letošnjo jesen terja novih skupnih naporov, da prebrodimo krizo in demokratizirano družbene odnose. Ne gre vse kot po olju, vendar nas to na čudi. Ni naključno geslo, ki si ga je KPI izbrala v zadnjem letu: "Stranka vlade, stranka boja". Kajti eno pogojuje drugo: brez boja ljudskih množic ne bomo mogli vplivati v pozitivnem in naprednem smislu k reševanju temeljnih problemov družbe, v kateri živimo.

V tej široki perspektivi seveda ni mesta za sile preteklosti, lokalpatriotizma, šovinizma, nacionalizma... in torej si ne moremo predstavljati Trsta, ki bi se izrekal proti svoji bodočnosti sodelovanja med narodi po sporazumih med Italijo in Jugoslavijo, pa čeprav v imenu ekoloških ali drugih utvar.

Problem Trsta danes je v bistvu problem, kako skladno s pričakovanji in težnjami po demokratizaciji odnosov, zagotoviti mestu novo politično vodstvo, ki ne bo stalno izpostavljeno izsiljivanju reakcije in šovinistov. Tako politično vodstvo pa je možno samo z odločnim premikom na levo, z okrepitevijo KPI.

Vemo, da bodo sile mračne preteklosti zaigrale na vse strune, da bi demokratične sile privabile na čeri in k prodolomu. Če bi si polomili kosti ob teh nezgodovinskih čereh bi potisnili Trst nazaj v čase raznih Bartolijev in Santinov in se tako zares odcepili in izločili iz celotnega procesa demokratičnega razvoja Italije in Evrope.

Proti tej nevarnosti se moramo komunisti in vsi Slovenci pravočasno mobilizirati.

St. S.

Problem vzgoje slepe mladine

Krajevna svetovalka KPI Maja Bucik, je naslovila na predsedstvo konzulte za Barkovlje-Rojan in Greto naslednje vprašanje:

"Vprašujem predsedstvo konzulte ali je na tekočem o položaju, v katerem se nahaja zavod "C. Rittmeyer" v Barkovljah; ali namerava povzeti potrebne pobude, da se slepa mladina, ki se v tem zavodu vzgaja, vključi v redne šole ter da se tako omogoči njeno zbliznanje z družbeno stvarnostjo; ali namerava vključiti na dnevni red razpravo v zvezi z vprašanji, ki se tičejo omenjenega zavoda ter nanjo povabiti tudi zastopnike sindikalnih organizacij".

V spomin

Aleksij Gregorič

Tovariša Aleksija Gregoriča iz Barkovelj ni več. Njegove veselega in nasmejane obraza ne bomo več videli.

Premiul je v starosti komaj 42 let.

Tovariš Aleksij je izšel iz barkovljanske kmečke družine, ki ga je vzgojila v anti-fašističnem duhu in v duhu narodne zavednosti.

Bil je tudi razredno zelo zaveden in že mlad je stopil v vrste delavskega gibanja po sledih brata Ludvika, ki je padel pod fašističnimi svinčenkami maja 1945, ko so bili naši kraji že osvobojeni.

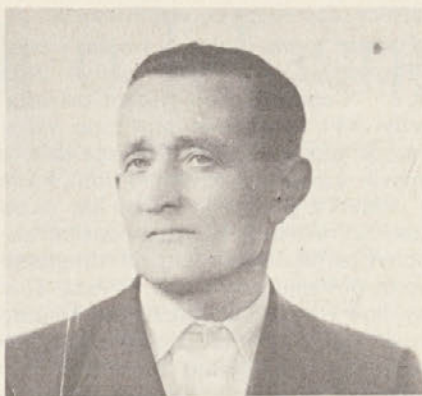
Mnogo let je aktivno deloval v KPI, vedno navdušen in povsod prisoten v bojih za demokracijo, za napredek, za pravice delovnih ljudi.

Aktivno je deloval tudi na področju slovenske prosvetne dejavnosti, še zlasti v okviru prosvetnega društva v Barkovljah. Bil je tudi član Tržaškega partizanskega pevskega zbora.

Sekcija KPI v Barkovljah izraža globoko sožalje sestri Zori stricu Petru in vsem ostalim sorodnikom.

Matija Žerjal

Premiul je tovariš Matija Žerjal po rodu iz Boljunca a je že od leta 1941 stalno živel v občini Pontabelj-Pontebba. Pokopali so ga dne 12. t.m. na pontabeljskem pokopališču.

Tovariš Matija Žerjal se je še mlad pridružil delavskemu gibanju in je že ob ustanovitvi Komunistične partije Italije postal njen član. Ob 50-letnici članstva v KPI je prejel spominsko medaljo. To ni bilo samo simbolično priznanje temveč priznanje za delo, ki ga je v partijskih vrstah, tudi v najtežjih okoliščinah, vestno opravljal. V kraju, kjer je živel in delal so ga ljudje radi imeli, kar je še enkrat potrdil tudi njegov pogreb, katerega se je udeležil tudi predstavnik videmske federacije KPI.

Pokojnega tovariša, dolgoletnega naročnika DELA, se bomo s hvaležnostjo spominjali. Njegova žena Lina in drugi sorodniki naj prejmejo izraze našega iskrenega sožalja.

PRISPEVKI

Umril je tovariš Matija Žerjal. V počastitev njegovega spomina so prispevali za sklad DELA: Sekcija KPI Pontabelj-Pontebba 5.000 lir, Pepi Ota - Mižov iz Boljunca 5.000 lir, Miro Žerjal iz Boljunca 2.000 lir, Branko Žerjal iz Boljunca 4.000 lir, Silvester Žerjal iz Boljunca (135) pa 2.000 lir.

Franc Rak, ki živi v Begliano, se s hvaležnostjo spominja svojega brata Justa po rodu iz Rojana, ki je preminil dne 24. decembra 1976 v ZDA (Philadelphia). Ob vplačilu naročnine za tekoče leto je v spomin pokojnega brata prispeval 20.000 lir za sklad DELA.

Rudi Sedmak, Vižovlje, je v počastitev spomina pred nedavnim umrlega Franca Legiče iz Mavhinj prispeval za sklad DELA 5.000 lir.

Mirko Colja, Devin, je ob poravnavi naročnine prispeval 2.000 lir za sklad DELA.

Vsem darovalcem se iskreno zahvaljujemo.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino

Direktor **ALBIN ŠKERK**

Ureja uredniški odbor

Odgovarja **FERDI ZIDAR**

Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3

telef. 764-872, 744-047

Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2

telef. 24-36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 3.000 lir

Tisk: Tipo/offset Riva

Trst, Ulica Torrebianca, 12

Repertoar SSG v sezoni 1977-78

Stalno slovensko gledališče v Trstu
razpisuje abonma za sezono 1977-78

REPERTOAR V ABONMAJU

Oton Župančič - Veronika Deseniška - (tragedija v petih dejanjih) Ob stoletnici pesnikovega rojstva - Režija Jože Babič

Branislav Nušič - Oblast - (komedija v dveh dejanjih) - Prvič v slovensščini integralno besedilo - Prevod Milan Jesih - Režija Miroslav Belocić

Aleksej Arbutov - Irkutska zgodba - (igra v treh dejanjih) - Prevod Mile Klopčič - Režija Mario Uršič

Dario Fo - Sedma - kradi malo manj - (Settimo: ruba un po' meno) - (Komedija v dveh dejanjih) - Prevod Borut Trekman - Režija Jože Babič

- Gostovanje dveh gledaliških ansamblov iz matične domovine

- Glasbena komedija - Gostovanje gledališča Komedija iz Zagreba

IZVEN ABONMAJA

Miroslav Košuta - Vitez na obisku - (mladinska igra) - Krstna uprizoritev - Režija Mario Uršič

Kole Čašule - Vrtinec - (igra v dveh dejanjih) - Prvič v slovensščini - Prevedel Janko Moder - Režija Ljubiša Georgijevski

Alviero Negro - Bunker - (komedija v dveh dejanjih) - Prvič v jeziku Beneških Slovencev - Prevod Božo Zuanella - Režija Jože Babič

Vrsta abonmajev v Trstu:

Red A (premierski) - Red B (Prva sobota po premieri) - Red C (Prva nedelja po premieri) - Red D (mladinski v sredo) - Red E (mladinski v četrtek) - Red F (sindikalni - druga sobota po premieri) - Red G (popoldanska predstav na dan praznika) - Red H (mladinski) - Red I (mladinski) - Red J (mladinski)

CENE ZA ABONENTE

Parter I. (sredinski sedeži) 17.000 lir - 9.000 lir

Parter II. (ostali sedeži) 14.000 lir

Balkon 5.000 lir -

Stalno slovensko gledališče organizira sezono v Gorici skupaj s Slovensko prosvetno zvezo in Zvezo slovenske katoliške prosvete v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve (E.M.A.C.)

Abonma v Gorici Sezono 1977-78

Cene abonmajev za sedem predstav
I. Sedeži 10.000 lir (parter in balkon)

II. Sedeži 7.000 lir (parter in balkon)

Mladina 5.000 lir

Vpisovanje abonmentov do 15. oktobra na sedežu Slovenske prosvetne zveze. Ul. Malta 2, tel. 2495 ter v Katoliškem domu.